

BESTUURSSTUK ROUTE35

Dit bestuursstuk ligt parallel ter besluitvorming voor in de gremia van IPO, VNG en UvW:

	Besluitvorming	Stuurgroepleden
IPO	29 oktober 2020 in IPO bestuur	Jop Fackeldey (Flevoland) Edward Stigter (Noord-Holland)
VNG	29 oktober 2020 in VNG bestuur	Berend de Vries (Tilburg) Jelle Beemsterboer (Schagen)
UvW	9 oktober 2020 in Ledenvergadering	Dirk-Siert Schoonman (Drents Overijsselse Delta) Kees Jan de Vet (Brabantse Delta)

BESTUURSSTUK ROUTE35

INTRODUCTIE

Route35 is het proces dat ervoor zorgt dat de afspraak die we als decentrale overheden samen hebben gemaakt in het **Klimaatakkoord**, gehaald wordt. In 2030 wekken we tenminste **35 TWh duurzame elektriciteit op land** op. Daarvoor maken we plannen in de RES'en. Daarbij is in het Klimaatakkoord afgesproken dat we een verdeelsystematiek inrichten mocht zich onverhoopt de situatie voordoen dat de RES'en onvoldoende opleveren en de doelstelling niet gehaald wordt. Dit voorstel voorziet in deze verdeelsystematiek, zoals afgesproken.

Het ziet er naar uit dat we de verdeelsystematiek op dit moment niet nodig hebben. De eerste kwalitatieve analyse van PBL laat zien dat de ambities van regio's optellen tot meer dan 50 TWh. Dit schept vertrouwen dat de 35 TWh binnen bereik ligt, waarbij de verwachting is dat niet alle ambities gerealiseerd kunnen worden. Daarom is het goed om de verdeelsystematiek achter de hand te hebben, voor het geval dat het doelbereik van de RES'en richting uitvoering alsnog onder druk komt te staan, al is het nu nog niet nodig om de verdeelsystematiek tot de punten achter de komma uit te werken.

Op dit moment is het vooral van belang om elkaar scherp houden op onze ambities en de uitvoerbaarheid ervan, opdat de 35 TWh ook naar de toekomst toe daadwerkelijk binnen bereik blijven. De koepelbestuurders zien hierin een rol en verantwoordelijkheid voor zichzelf om onderling het gesprek aan te gaan. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met NP RES. Deze rol van de koepels in het RES-proces staat los van de verdeelsystematiek Route35. Het denkwerk wat in het kader van de verdeelsystematiek is gedaan, kan hier wel voor worden benut.

BESLUIPUNTEN

1. Akkoord met de verdeelsystematiek zoals in dit voorstel beschreven:
 - a. De verdeelsystematiek wordt toegepast indien uit de PBL-analyse van de RES'en blijkt dat de 35 TWh niet binnen doelbereik is;
 - b. Indien de verdeelsystematiek moet worden toegepast, wordt de verdeling van de restopgave gemaakt op basis van een rekenmodel dat uitgaat van een evenwichtige verdeling op basis van de criteria **beschikbare ruimte** en **elektriciteitsgebruik** die beide even zwaar wegen;
 - c. De verdeelsystematiek is geldig voor deze RES periode tot 2030: de verdeelsystematiek kan tot dat jaar worden toegepast als uit de 2 jaarlijkse PBL-analyse blijkt dat 35 TWh niet binnen doelbereik is;
 - d. De verdeling volgens de verdeelsystematiek wordt alleen gepubliceerd, indien de verdeelsystematiek wordt toegepast;
 - e. Een indicatie van de eigen opgave volgens dit rekenmodel (bandbreedte) wordt informeel gedeeld met de bestuurlijke trekkers van de RES-regio's;
 - f. Implementatie van de verdeelsystematiek vindt – indien nodig – plaats onder coördinatie van de stuurgroep Route35, eventueel in breder verband in een bestuurlijke commissie.
 - g. Implementatie verloopt via bestuurlijke gesprekken, waarbij maatwerk per regio het uitgangspunt is. Indien dit niet afdoende is, wordt implementatie desnoods juridisch afgedwongen, op basis van het ruimtelijk instrumentarium, waarbij wordt opgeschaald binnen het huis van Thorbecke.

2. Akkoord dat de stuurgroep Route35, met leden die daartoe namens de koepels IPO, VNG en UvW zijn gemandateerd, dit besluit indien nodig uitvoert door:
 - a. te besluiten dat de verdeelsystematiek wordt ingezet, indien uit de PBL-analyse van de RES'en blijkt dat de 35 TWh duurzame elektriciteit op land niet binnen doelbereik is;
 - b. op basis van besluitpunt 1 te komen tot een verdeling van de restopgave;
 - c. de implementatie namens de drie koepels te coördineren en daartoe een bestuurlijke commissie in te richten.

TOELICHTING

Wanneer treedt de verdeelsystematiek in werking?

1.a De verdeelsystematiek wordt toegepast indien uit de PBL-analyse van de RES'en blijkt dat de 35 TWh niet binnen doelbereik is.

De verdeelsystematiek is bedoeld om de restopgave te verdelen. Als blijkt dat er geen restopgave is, is inzet van de verdeelsystematiek niet aan de orde. De analyse van PBL is uitgangspunt om te bepalen of de doelstelling binnen doelbereik is. De stuurgroep Route35 besluit op basis daarvan of de verdeelsystematiek in werking moet treden. Bij het besluit om de systematiek toe te passen, speelt mee wat de reden is dat het doel niet wordt gehaald. Alleen als duidelijk is dat de regio's verantwoordelijk zijn voor het niet behalen van de doelstelling, kunnen we redelijkerwijs de verdeelsystematiek toepassen. Met de huidige inzichten is de verwachting dat de verdeelsystematiek nu niet ingezet hoeft te worden.

Waarop baseren we het rekenmodel?

1.b Indien de verdeelsystematiek moet worden toegepast, wordt de verdeling van de restopgave gemaakt op basis van een rekenmodel dat uitgaat van een evenwichtige verdeling op basis van de criteria beschikbare ruimte en elektriciteitsgebruik die beide even zwaar wegen.

Op verschillende dossiers, zowel binnen Nederland als internationaal, worden verdeelsleutels opgesteld. Internationaal wordt dit aangeduid als 'effort sharing'. Zoals voor alle verdelingsvraagstukken, zijn er ook voor de verdeling van 35 TWh vele criteria denkbaar en in overweging genomen. Belangrijke balans die in het rekenmodel is gezocht is eenvoudig en eerlijk. De twee criteria beschikbare ruimte en elektriciteitsgebruik zijn de belangrijkste criteria voor de verdeling. Andere criteria kunnen nuancering geven, maar maken het model ook minder eenvoudig en minder uitlegbaar. Beide criteria wegen even zwaar mee. Voor beschikbare ruimte hanteren we als bron de analysekaarten van NP RES, voor elektriciteitsgebruik de Klimaatmonitor. Als een regio meer bijdraagt aan de 35 TWh dan de uitkomst van het rekenmodel, krijgt deze regio geen restopgave.

De effecten van ruimtelijke belemmeringen en knelpunten t.a.v. netcapaciteit worden niet gebruikt in het rekenmodel. Knelpunten in netcapaciteit zijn in principe geen onoverkomelijke belemmering; afhankelijk van het vrijmaken van middelen en de planning is realisatie in principe mogelijk. In goed gesprek kan naar oplossingen worden toegewerkt.

De effecten van ruimtelijke belemmeringen als Natura2000, radar, defensie en luchtvaart, zijn uitvoerig onder de loep genomen. In een beperkt aantal regio's blijkt dit tot toekomstige ruimtelijke inpassingsproblemen te kunnen leiden. Tegelijkertijd blijkt de ambitie in deze regio's groter dan op basis van deze beperkingen verwacht mag worden en zijn er geen regio's zijn die niet voldoende ruimte zouden hebben om hun ambities te realiseren. Er is dan ook vrijwel altijd in goed overleg best het een

en ander mogelijk binnen de zones met ruimtelijke beperkingen. Uitsluiten van deze zones is dan ook niet nodig op dit moment. Voor de toekomst wordt wel verwacht dat deze beperkingen kunnen gaan knellen.

In gesprekken met regio's over de realisatie van de ambities komen ruimtelijke belemmeringen en knelpunten rondom netcapaciteit aan de orde. Indien deze ertoe zouden leiden dat een restopgave niet te realiseren is, dan kan de RES-regio hiervoor niet verantwoordelijk worden gehouden. N.a.v. de inzichten van het proces tot aan RES 1.0 wordt opnieuw bezien of en hoe netcapaciteit en ruimtelijke belemmeringen in de verdeelsystematiek kunnen worden gebruikt.

Tot wanneer is Route35 geldig?

1.c De verdeelsystematiek is geldig voor deze RES periode tot 2030: de verdeelsystematiek kan tot dat jaar worden toegepast als uit de 2 jaarlijkse PBL-analyse blijkt dat 35 TWh niet binnen bereik is.

Met elkaar hebben we afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord op weg naar 2030. Dit geldt ook voor de uitwerking van de RES. De verdeelsystematiek is bedoeld om in te grijpen als de RES'en de 35 TWh niet halen. Dat kan in deze fase op weg naar de RES 1.0 zijn, maar kan ook op een ander moment spelen als er gewerkt wordt aan de RES 2.0 of bij de borging in ruimtelijke plannen of uitvoering. Het is daarom verstandig om gedurende de looptijd af te spreken dat de verdeelsystematiek er ligt om indien nodig in te kunnen zetten. De uitgangspunten op basis waarvan deze afspraken zijn gemaakt, kunnen veranderen. Bijvoorbeeld als de opgave van 35 TWh ter discussie komt te staan n.a.v. hogere Europese doelstellingen. Dan zal ook Route35, net als de afspraken in het Klimaatakkoord, in dat licht opnieuw moeten worden overwogen.

Wanneer wordt de verdeelsystematiek openbaar?

1.d De verdeling volgens de verdeelsystematiek wordt alleen gepubliceerd, indien de verdeelsystematiek wordt toegepast.

Er is vertrouwen in de organisatiekracht en ambities van de regio's. De verdeelsystematiek is een achtervang en is alleen nodig als de regio's er niet uitkomen. Het heeft geen meerwaarde om de verdeelsystematiek te publiceren, als daar geen aanleiding voor is. Het kan zelfs verwarrend werken of negatief uitpakken in vergelijking met de hoge ambities die er nu liggen.

1.e Een indicatie van de eigen opgave volgens dit rekenmodel (bandbreedte) wordt informeel gedeeld met de bestuurlijke trekkers van de RES-regio's.

RES-regio's hebben behoefte om te weten 'hoe ze het hebben gedaan' en daar onderling het gesprek over aan te gaan. Dit past binnen de gesprekken die de koepels voeren in het RES-proces om elkaar scherp te houden op de doelstelling van 35 TWh en die ook naar de uitvoering toe binnen bereik te houden of zelfs te versnellen. Het denkwerk wat in het kader van de verdeelsystematiek is gedaan, wordt daarvoor op deze manier ingezet. In dit kader kan ook een eventuele bonus bespreekbaar worden voor regio's die iets extra doen.

Hoe vindt implementatie van de restopgave plaats?

1.f Implementatie van de verdeelsystematiek vindt – indien nodig – plaats onder coördinatie van de stuurgroep Route35, eventueel in breder verband in een bestuurlijke commissie.

Na bekendmaking dat de verdeelsystematiek moet worden toegepast besluit de stuurgroep over het al dan niet inrichten van een bestuurlijke commissie. Indien toepassing nodig is:

- De stuurgroep informeert de voorzitters van de RES-regio's en de colleges/dagelijks bestuur van elke gemeente, provincie en waterschap dat de verdeelsystematiek in werking treedt, of er sprake is van een extra opgave voor de regio en zo ja wat die bedraagt.
- De stuurgroep/bestuurlijke commissie bepaalt hoe het verdere proces van implementatie zal verlopen.

Aan de bestuurlijke commissie kunnen, naast leden van de stuurgroep Route35 enkele andere bestuurders namens de koepels deelnemen. Ook is het denkbaar dat enkele bestuurders deelnemen vanuit andere organisaties die vanuit hun rol in het RES-proces aan de implementatie van de verdeelsystematiek kunnen bijdragen.

Hoe garanderen we 35 TWh?

1.g Implementatie verloopt via bestuurlijke gesprekken, waarbij maatwerk per regio het uitgangspunt is. Indien dit niet afdoende is, wordt implementatie desnoods juridisch afgedwongen, op basis van het ruimtelijk instrumentarium, waarbij wordt opgeschaald binnen het huis van Thorbecke.

Eerst vindt implementatie via de zachte kant (bestuurlijke gesprekken) plaats en zo nodig wordt het juridische instrumentarium gebruikt (zoals het geven van een aanwijzing).

Stappen van zacht naar hard:

- De colleges van B&W, GS en het dagelijks bestuur van elk waterschap in de RES-regio zijn verantwoordelijk om een eventuele extra opgave te implementeren in de RES. De voorzitter van de RES-regio functioneert voor de verdeelsystematiek in principe als eerste aanpreekpunt.
- De implementatie van de verdeelsystematiek verloopt in eerste instantie via bestuurlijk gesprek, waarbij de druk indien nodig wordt opgevoerd.
- Mocht de situatie zich voordoen dat een regio besluit de toebedeelde extra opgave niet te verwerken in de RES, dan volgt een formele aankondiging van de betreffende provincie dat stappen zullen worden gezet om de betreffende extra opgave alsnog ruimtelijk mogelijk te maken binnen de regio. Indien de provincie dit nalaat, dan neemt de Rijksoverheid die rol op zich.